

การไม่แสวงหาข้อเท็จจริงก่อนออกคำสั่งทางปกครองจะมีผลอย่างไร

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อยู่ภายใต้คำสั่งดังกล่าว หลักการสำคัญที่ต้องนำมาใช้ก่อนที่ตนจะใช้อำนาจคือ หลักการใจ และหากไม่คำนึงถึงหลักการนี้แล้วจะเกิดผลเสียหายหรือไม่อย่างไรนั้น วันนี้จะขอหยิบยกคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 1434/2558 ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับการพิจารณาว่าผู้ใดพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุครบวาระเพราะมีอายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 175/2559 กรณีการออกโฉนดที่ดินโดยไม่ได้ตรวจสอบตำแหน่งหรือแนวเขตที่ดินก่อนออกโฉนด เนื่องจากเห็นว่าการออกคำสั่งของทั้งสองคดีนี้เป็นการออกคำสั่งที่มิชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้มีการแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนออกคำสั่งทางปกครอง ถือเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้อยู่ภายใต้คำสั่งนั้น ๆ อันเป็นผลให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

หลักปฏิบัติที่ศาลปกครองได้เคยมีคำพิพากษาและวางบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการพิจารณาทางปกครอง คือ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองต้องตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง โดยสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมแก่กรณี ไม่ต้องผูกพันเฉพาะพยานหลักฐานของคู่กรณีเท่านั้น ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่เห็นว่ามีความจำเป็นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่นั้นอาจเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายหรือเป็นเงื่อนไขในการใช้อำนาจออกคำสั่งหรือไม่อย่างไร **ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจึงต้องตระหนักว่า การจะมีคำสั่งทางปกครองที่จะชอบด้วยกฎหมาย ย่อมต้องมาจากข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วน ต้องมีการแสวงหาข้อเท็จจริง และตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยุติก่อน มีคำสั่งทางปกครองเสมอ และหากท่านไม่คำนึงถึงหลักปฏิบัตินี้แล้ว เมื่อเกิดความเสียหายท่านก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจนั้นด้วยเช่นกัน**